

VASCULARIS NEUROLOGIA

Szerkesztette
DR. NAGY ZOLTÁN

TARTALOM

Ajánlás	5
A szerkesztő előszava	7
I. A vascularis neurológiai kórállapotok kialakulásának mechanizmusai	9
1. A hypoxiás/ischaemiás eredetű agyszövet-károsodás mechanizmusai (Dr. Nagy Zoltán)	11
Bevezetés	11
A hypoxiás/ischaemiás károsodás következményei a neuronok működésében	12
Sejtnecrosis, apoptosis, sejtűtlélés	14
Az agyi ischaemia által indukált genomikus instabilitás	16
A neuronok különböző ischaemia/hypoxia-érzékenysége (szelektív vulnerabilitás)	16
A hypoxiás/ischaemiás sejtkárosodások morphológiája	17
Az ischaemiás penumbra koncepciója	17
Irodalom	18
Rövidítések	19
2. Az agyvérzések pathomechanizmusa (Dr. Nagy Zoltán)	20
Irodalom	21
3. Kockázati tényezők hatása az agyszövetre (Dr. Oláh László)	22
Endothelialis dysfunctio, az atherosclerosis kialakulása	22
A rizikófactorok érfalra kifejtett hatásai	23
Irodalom	29
4. Az agyi vérellátás szabályozása. A mikrokeringés regulációjának fő tényezői (Dr. Sándor Péter)	30
Bevezetés	30
Az agyi érrendszer anatómiai sajátosságai, melyek alapvetően befolyásolják az agyi vérkeringést	30
A teljes agyi vérellátás szabályozásában szerepet játszó legfontosabb tényezők	32
Az agyi erek keresztmetszetét és ezáltal az agyi véráramlást befolyásoló legfontosabb mechanizmusok	34
Az agyi keringés neuralis szabályozásával kapcsolatos bizonytalanságok háttere	36
Az ellentmondásos kísérleti adatok okai	37
A neuralis szabályozás neuromorphologiai alapjai	37
A neuralis szabályozás neurokémiai alapjai	39
A perivascularis idegek transzmitterein kívül más kémiai anyagok is jelentős szerepet játszanak az agyi keringés szabályozásában, illetve a neuronalis functiók működőképességének fenntartásában	41
Az endothelsejtek szerepe az agyi keringés szabályozásában	43
Az agyi érrendszer idegi szabályozásának új szempontjai	44
Irodalom	46
5. Rheológiai zavarok és stroke (Dr. Pongrácz Endre–Dr. Csornai Márta)	47
Rheológiai alapfogalmak	47
A stroke rheológiája	49
A haemodilutio cerebrovascularis betegségben	51
Irodalom	53
6. Véralvadási zavar és stroke (Dr. Skopál Judit)	54
A véralvadási rendszer	54
Véralvadási zavar mint a stroke oka	55
Microvascularis változások az agyi ischaemia/reperfusio során	57
Irodalom	58

7. A stroke-syndroma genetikai háttere (Dr. Pongrácz Endre–Dr. Molnár Mária–Dr. Nagy Zoltán) . . .	59
Thrombosis és thromboemboliás eredetű stroke	59
Cardioemboliás eredetű stroke	61
Vérzéses stroke	62
Stroke-kal együtt járó, genetikailag meghatározott betegségek	64
Irodalom	64
8. Az arteriosclerosis kialakulásának mechanizmusa (Dr. Nagy Zoltán)	65
Bevezetés	65
Az érlemezsedés kockázati tényezői	65
Gyulladásos mechanizmusok az érlemezsedés kialakulásában	66
Az endothelsejtek szerepe az atherosclerosis kialakulásában	66
Az érfali simaizomsejtek és az atherosclerosis	67
Plaque-átépülés, metalloproteinase-ok	67
Az atheroscleroticus érszűkület kialakulásának fibrinhipotézise	68
Irodalom	68
Rövidítések	69
9. Az aneurysma kialakulásának mechanizmusa (Dr. Nyáry István)	70
Laplace törvénye	70
Aneurysma kialakulása és ruptura	71
Az aneurysmaképződés klinikai vonatkozásai	72
Irodalom	73
10. Az ischaemiát követő vér-agy-gát-zavar, agyödema kialakulása (Dr. Nagy Zoltán)	74
Irodalom	75
II. A cerebrovascularis betegségek diagnosztikája	77
1. A stroke-beteg vizsgálata (Dr. Csiba László)	79
Az előzmény	79
A stroke körülményei	79
A lefolyás	79
megtekintés és a tudatzavar vizsgálata	80
Az aphasia vizsgálata	80
A stroke-beteg részletes fizikális vizsgálata	81
A stroke-beteg psychés statusa	84
Irodalom	84
2. Angiologiai vizsgálat cerebrovascularis megbetegedés gyanúja esetén (Dr. Nagy Zoltán)	85
A beteg megtekintése	85
Szemfenékvizsgálat	85
Az agyi arteriák vizsgálata	86
Tapintás	86
Hallgatóság	86
Vérnyomás a karokon	89
Felső végtagi funkcionális vizsgálatok	89
Irodalom	90
3. Az aphasia vizsgálata stroke-syndromában (Dr. Szentkúti-Kiss Katalin)	91
Az aphasia fogalma, a diagnosticus kategória használatának kritériumai	91
Az aphasia vizsgálata	93
Speciális tesztek	97
Irodalom	100
4. Neuroradiologiai vizsgálatok stroke-syndromában (Dr. Kenéz József)	102
Az agyi ischaemia CT-morphológiája	103
MR-vizsgálatok stroke-ban	105
Különleges MR-vizsgálati módszerek	108
Irodalom	111

5. Doppler-vizsgálatok (Dr. Pánczél Gyula)	112
Bevezetés	112
A periorbitalis erek Doppler-vizsgálata	112
Az érfal szerkezeti eltérései	113
Az agyi parenchyma vizsgálata	116
Új perspektívák, áramlásmérés harmonikus leképezéssel	118
Ultrahanggal kombinált thrombolysis	118
Irodalom	118
6. Emboliadetectálás transcranialis Doppler-módszerrel (Dr. Kemény Vendel)	120
A MES jellemzői	120
A MES-t okozó microemboliák mérete és összetétele	121
Technikai paraméterek és a TCD-készülékek beállításai	121
Az emboliadetectálás klinikai jelentősége	122
Irodalom	124
7. Cerebrovascularis megbetegedések PET és SPECT megjelenítése (Dr. Borbély Katalin)	125
Klinikai problémák	125
Módszertani alapismeretek	125
Agyi véráramlás és vértérfogat	125
Klinikai vizsgálatok	129
Agyi ischaemia vizsgálata PET-tel	131
Irodalom	136
8. Electrophysiológiai vizsgálatok stroke-ban (Dr. Kundra Olga)	138
Az electrophysiológiai vizsgálatok és az agyérbetegségek	138
Agyérbetegségek és EEG-eltérések	143
Műtét alatti EEG-monitorozás	146
A kiváltottválasz-vizsgálatok jelentősége agyérbetegségekben	146
Irodalom	152
9. Az otoneurológiai vizsgálat (Dr. Szirmai Ágnes)	153
Spontán nystagmus vizsgálata	153
Statokinetikus próbák	153
Positionalis nystagmus vizsgálata	154
A szemmozgató rendszer vizsgálata	154
Labyrinthusingerléses vizsgálatok	154
A negatív otoneurológiai lelet	155
A szédülés eszközös vizsgálata	155
A vascularis eredet miatt szédülő beteg kezelésének alapelvei	156
A szédülő beteg életvitelének kialakítása	157
Vestibularis rehabilitációs tréning	158
Irodalom	158
10. Véralvadási vizsgálatok stroke-ban (Dr. Skopál Judit)	160
A rutin laboratóriumi vizsgálatok szerepe acut stroke során	160
Antithromboticus terapiák ellenőrzése	160
A thrombosishajlam kimutatása	161
A haemostasisrendszer activációs markereinek vizsgálata	163
Irodalom	164
11. Genetikai vizsgálatok cerebrovascularis betegségekben (Dr. Molnár Mária Judit–Dr. Nagy Zoltán)	166
Genetikai vizsgálat	166
Beleegyező nyilatkozat	166
A genetikai vizsgálatok során alkalmazott módszerek	166
A genetikai eredetű stroke-ok DNS-diagnosztikája	167
Irodalom	170

III. Cerebrovascularis kórképek	171
1. A carotisrendszerben kialakuló keringészavar és tünetei (Dr. Harcos Péter)	173
Az arteria carotis communis (ACC) elzáródásának tünetei	174
Az arteria carotis externa (ACE) szerepe a carotisrendszer keringészavaraiban	174
Az arteria carotis interna (ACI) elzáródása	175
Irodalom	179
2. Az arteria cerebri anterior elzáródása (Dr. Gács Gyula)	181
Az arteria cerebri anterior anatómiája és ellátási területe	181
Az arteria cerebri anterior elzáródásának gyakorisága és mechanizmusai	181
Az aRTERIA cerebri anterior elzáródásának tünetcsoportjai	182
Irodalom	183
3. Az arteria cerebri media keringészavarának tünetei (Dr. Harcos Péter)	184
Anatómiai jellegzetességek	184
Az arteria cerebri media törzse elzáródásának tünetei	185
Az egyes felszíni ágak keringészavarának tünetei	185
A lenticulostriatalis arteriák keringészavarának következményei	187
Irodalom	188
4. Az arteria chorioidea anterior-syndroma és a lenticulostriatalis arteriák elzáródásának tünettana (Dr. May Zsolt)	190
Az arteria chorioidea	190
A lenticulostriatalis arteriák elzáródásának tünettana	190
Irodalom	192
5. Infarctus, vérzés miatt kialakuló thalamussyndromák (Dr. Nagy Zoltán)	193
A thalamus funkcionális anatómiája	193
A thalamus vérellátása	194
A thalamusinfarctus syndromái	195
Thalamusvérzések	196
Irodalom	196
6. A nucleus caudatus vascularis laesiói (Dr. Sági Ilona)	197
A nucleus caudatus vérellátása	197
Caudatuminfarctus	197
Cognitív és viselkedési eltérések	197
Memóriazavarok	198
Beszéd- és nyelvi zavarok	198
Mozgászavarok	198
Caudatumvérzések	198
Irodalom	199
7. Arteria cerebri posterior-syndromák (Dr. Sági Ilona)	200
Vérellátás	200
Arteria cerebri posterior-syndromák	200
Basilaris csúcsi elzáródás, bilateralis posterior infarctus	203
Irodalom	203
8. Agytörzsi syndromák (Dr. Sági Ilona)	204
Az agytörzs vérellátása. A vertebrobasilaris rendszer	204
Agytörzsi vascularis syndromák	205
Mesencephalon	206
Pons	206
Medulla oblongata	208
Irodalom	209
9. Kisagyi vascularis betegségek (Dr. Leel-Őssy Lóránt)	211
Ischaemiák: anaemiás és haemorrhagiás infarctusok, vénás thrombosisok	214

Vérzések, angiómák, aneurysmák	217
Irodalom	221
10. Határzóna-infarctusok (Dr. Fekete István)	223
A határzóna-infarctus kialakulásának okai	223
A határzóna-infarctusok localisatiója	223
A határzóna-infarctus diagnózisa	225
Irodalom	225
11. A gerincvelő érederetű megbetegedései (Dr. Baraczka Krisztina)	226
A gerincvelő vérellátása	226
A gerincvelő érederetű megbetegedéseinek formái	226
A gerincvelő érederetű Megbetegedéseinek okai	227
A gerincvelő érederetű megbetegedéseinek diagnosztikája	228
A gerincvelő érederetű megbetegedéseinek kezelése	229
A gerincvelő érederetű megbetegedéseinek kimenetele	229
Irodalom	229
12. Lacunaris encephalopathia (Dr. Nagy Zoltán)	231
Perforáló arteriák, anatómiai adatok	231
Az agyi kisarteriák pathológiája és azok következményei	233
A lacunaris agykárosodás lehetséges okai	234
Lacunaris syndromák	235
A lacunaris encephalopathia kockázati tényezői, epidemiológiája	237
Irodalom	237
13. A hypertoniás vagy spontán agyvérzések (Dr. Kopa János)	239
Kóreredit	239
Néhány epidemiologiai adat	239
Az agyvérzés létrejötte. Vérzéses transformatiók	239
A hypertoniás vagy spontán agyvérzések localisatiója	241
Supratentorialis vagy nagyagyi vérzések	242
Infratentorialis agyvérzések	243
Agykamrai, ill. döntően agykamrai vérzések	244
A hypertoniás vagy spontán agyvérzések kórlefolyása	245
A hypertoniás vagy spontán agyvérzések tünetei	247
A hypertoniás vagy spontán agyvérzések kórisméje	248
Irodalom	248
14. Agykamrába törő vérzések (Dr. Gubucz István, Dr. Kakuk Ilona, Dr. Nagy Zoltán, Dr. Óváry Csaba)	249
Epidemiologia	249
Az agykamrába törő vérzések klasszifikációja	249
Az agykamrába törő vérzések tünetei	252
Az agykamrába törő vérzések diagnosztikája	252
Az agykamrába törő vérzések therapiája	252
Irodalom	254
15. Az agyi vénák thrombosisa (Dr. May Zsolt)	256
A cerebralis venás thrombosis epidemiológiája	256
A cerebralis vénák anatómiája	256
A cerebralis venás thrombosis kórtana	257
A cerebralis venás thrombosis tünetei	257
A cerebralis venás thrombosis diagnosztikája	258
A cerebralis venás thrombosisok aetiológiája	258
A cerebralis venás thrombosisok kezelése	259
A cerebralis venás thrombosisok kimenetele	260
Irodalom	260

IV. Nem atherothrombosis eredetű neurovascularis kórállapotok	261
1. Cardiogen emboliaforrás (<i>Dr. Temesvári András</i>)	263
A cardiogen emboliák klasszifikációja	263
Vizsgálati stratégia és vizsgálómódszerek	267
therapiás lehetőségek	267
Irodalom	268
2. A stroke szemészeti vonatkozásai (<i>Dr. Gács Gyula</i>)	269
A szem és a látással összefüggő struktúrák vérellátása	269
A látórendszer afferens struktúráinak vascularis laesiói	270
A szem efferens beidegzésének vascularis laesiói	274
A szemmozgató agyidegek vascularis laesiói	275
Irodalom	276
3. Vascularis eredetű otoneurologiai syndromák (<i>Dr. Szirmai Ágnes</i>)	277
Az otoneurologia fogalma	277
A vestibularis rendszer vérellátása	277
A cochleovestibularis rendszer károsodásának tünetei	277
A neurovascularis compressio diagnózisa	278
Vascularis eredetű centralis vestibularis laesiók	278
Irodalom	280
4. Az alvási apnoe-syndroma és a stroke kapcsolata (<i>Dr. Szűcs Anna–Dr. Janszky József</i>)	282
Bevezetés	282
Az alvás alatti légzés	282
Az alvási apnoe-syndroma definíciója, tünetei, diagnózisa és szövődményei	283
Az alvási apnoe-syndroma és a cerebrovascularis betegségek kapcsolata	286
Az alvási apnoe-syndroma és a stroke prognózisa	288
Összefoglalás	288
Gyakorlati következtetés	288
Irodalom	288
5. A Moyamoya betegség (<i>Dr. Major Ottó</i>)	290
Pathologia	290
Epidemiologia	290
A moyamoya betegség kialakulásának stádiumai	290
Klinikai tünetek	291
Diagnosticus eljárások	291
Kezelés	291
A társult érjelenségek idegsebészeti jelentősége	292
Összefoglalás	292
Irodalom	293
6. Cerebralis angiitisek (<i>Dr. Csépany Tünde</i>)	294
Pathologia	294
Prognózis	294
Klinikai tünetek és vizsgálataik	294
Diagnózis	297
Kezelés	297
Irodalom	298
7. Thromboangiitis obliterans (Buerger-kór) (<i>Dr. Csépany Tünde</i>)	299
Epidemiologia	299
Pathogenesis	299
Pathologiai vizsgálatok	299
Klinikai tünetek	300
Laboratóriumi és arteriographiai eredmények	301
Diagnosticus kritériumok	302

Kezelés	302
Irodalom	303
8. Mitochondriális encephalo-myopathia, lactacidosis és stroke-szerű epizódok (MELAS) (<i>Dr. Molnár Mária Judit</i>)	304
Klinikai kép	304
Aetiologia	304
Pathogenesis, pathophysiologia	305
Differenciáldiagnosztika	305
Kezelés	306
Irodalom	306
9. Arteriás dissectio (<i>Dr. Entz László</i>)	308
Aortadissectio	308
Carotidissectio	308
Késői eredmények	312
Irodalom	312
10. Amyloid angiopathia (<i>Dr. Garzuly Ferenc</i>)	313
Pathologia, pathomechanismus	313
A cerebriális amyloid angiopathia egyes klinikai formái	315
Irodalom	317
A nephrosis-syndroma	318
Tünetek	318
Jellegzetes laboratóriumi eltérések	318
11. Stroke nephrosisban (<i>Dr. Valikovics Attila</i>)	318
Prognózis, szövődmények	319
Therapia	319
Összefoglalás	319
Irodalom	319
12. A terhesség és gyermekágy idején kialakuló stroke (<i>Dr. Csornai Márta</i>)	321
Epidemiologia	321
Rizikófaktorok	322
Pathomechanismus, klasszifikáció	323
Therapia	323
Irodalom	324
13. Systemás lupus erythematosus (<i>Dr. Baraczka Krisztina</i>)	325
Neuropathologia	325
Kóroki tényezők – klinikai következtetések	326
Klinikai tünetek	327
Diagnosztikai lehetőségek	327
Kezelés	328
Irodalom	329
Rövidítések	331
14. Virális eredetű agyi vasculitisek (<i>Dr. Geréby György</i>)	332
Varicella Zoster vírus-infectióval kapcsolatos vasculitis-syndromák	332
Angiopathia HIV-fertőzöttségben	334
Irodalom	334
Rövidítések	335
15. Arteritis temporalis (<i>Dr. Csépany Tünde</i>)	336
Klinikai tünetek	336
Aetiologia	337
Pathogenesis	337
Epidemiologia	337

Megelőzés	337
Elkülönítő kórisme	337
Diagnózis	337
Prognózis és szövődmények	338
Kezelés	339
Irodalom	340
16. Az antiphospholipid syndroma (Dr. Csépany Tünde)	341
Definíciója	341
Az antiphospholipid antitestek természete, a thrombosis pathomechanismusa	342
Klinikai tünetek	343
Egyéb szülészeti szövődmények	346
Központi idegrendszeri tünetek differenciáldiagnózisa APS-ben	347
Kezelés	348
Irodalom	349
17. A Cerebralis Autosomalis Domináns Arteriopathia Subcorticalis Infarctusokkal és Leukoencephalopathiával – CADASIL (Dr. Óváry Csaba)	350
Histopathologia	350
Klinikai jellemzők	350
Therapia	352
Irodalom	352
18. A Takayasu-syndroma cerebrovascularis vonatkozásai (Dr. Entz László)	353
Epidemiologia	353
Tünettan	353
Diagnózis	354
Therapia	355
Irodalom	356
19. Moschcowitz-syndroma (Dr. Szegedi Norbert)	357
Klinikai szindrómák. Klasszifikáció	357
Pathomechanismus	358
Therapia	359
Irodalom	359
20. A Fabry-féle betegség (Dr. Garzuly Ferenc)	361
Klinikai tünetek	361
Diagnosztika	362
Therapiás lehetőségek	364
Irodalom	364
21. Hyperhomocysteinaemia (Dr. Skopál Judit)	366
A homocystein-metabolismus	366
A hyperhomocysteinaemia okai	366
A hyperhomocysteinaemia diagnózisa	367
A hyperhomocysteinaemia pathomechanismusa	368
Hyperhomocysteinaemia és thrombosis	368
A hyperhomocysteinaemia kezelése	370
Irodalom	370
22. A kábítószer okozta agyi keringészavarok (Dr. Káposzta Zoltán)	371
Irodalom	372
23. Stroke és migraine (Dr. Tajti János–Dr. Szok Délia–Dr. Vécsei László)	374
Klasszifikáció	374
Epidemiologia	374
Pathomechanismus	375
Migraine és comorbiditas	378

Rövidítések	380
Irodalom	380
V. A stroke következményei	383
1. A stroke és az epilepsia (Dr. Nikl János)	385
Epidemiologia	385
Rohamsemiologia	386
A stroke és az epilepsziás rohamok időbeli kapcsolata	387
Epilepsziás rohamra, epilepsiára hajlamosító kockázati tényezők cerebrovascularis betegségekben	387
Differenciáldiagnózis	390
Therapia	391
Prognózis	392
Irodalom	393
2. Stroke és depressio (Dr. Bereczki Dániel–Dr. Kellermann Mónika)	395
A stroke pszichiátriai szövődményei	395
A post-stroke depressio osztályozása	395
A PSD gyakorisága	396
A PSD pathomechanismusa	396
A PSD terapiája	399
Irodalom	401
3. Stroke és dementia (Dr. Tariska Péter)	404
Epidemiologia	404
Az aetiopathogenesis	406
A gyógykezelés	407
Irodalom	409
VI. Cerebrovascularis kórállapotok kezelése	411
1. A stroke primer és szekunder preventiója (Dr. Csiba László)	413
Magas vérnyomás	413
Diabetes	413
A lipidek	415
Egyéb rizikótényezők	416
Thrombocytáaggregatio-gátlás	416
Anticoagulans kezelés	417
Carotisendarterectomia	418
A carotis-stent	419
Irodalom	419
2. Az extracranialis cerebrovascularis sebészet aktuális kérdései (Dr. Nemes Attila–Dr. Entz László)	420
A carotisműtét indiciója	420
Carotisműtési indicatio az I. stádiumban	420
Carotisműtési indicatio a II. stádiumban	421
Carotisműtési indicatio a III. stádiumban	422
Carotisműtési indicatio a IV. stádiumban	422
Carotisműtési indicatio speciális esetekben	423
Műtési típusok	425
Az a. subclavia műtétei	427
Irodalom	431
3. A stroke acut ellátása (Dr. Kakuk Ilona–Dr. Fekete István)	432
Az agyi érbetegség sürgősségi ellátása	432
A stroke oki terapiája	432
Az acut stroke általános kezelésének elvei	433
A glükóz-anyagcsere- és a folyadék-elektrolit-háztartás zavara	435

A testhőmérséklet zavara	436
Epileptikus rohamok kezelése acut stroke-ban	437
Az intracranialis nyomásfokozódás, az agyödéma kezelése	437
Mélyvenathrombosis, tüdőembolia megelőzése acut stroke-ban	437
Vegetatív zavarok kezelése acut cerebrovascularis betegségben	437
Tüneti kezelés	437
Irodalom	438
4. Aggregatógátló és anticoagulans kezelés acut ischaemiás stroke-ban (Dr. May Zsolt)	439
Aggregatógátlás	439
Anticoagulans kezelés	439
Irodalom	441
5. Az acut ischaemiás stroke thrombolyticus kezelése (Dr. Szegedi Norbert)	443
Elméleti alapok	443
Thrombolyticumok	445
Az acut stroke thrombolyticus kezelésének klinikai vizsgálatai	447
Mai ajánlások	451
Irodalom	452
6. A decompressió craniectomia (DC) jelentősége malignus media oclusióban (MMO) (Dr. Kakuk Ilona–Dr. Major Ottó)	454
A malignus media oclusio (MMO) anatómiája és pathophysiológiája	454
A decompressió craniectomia (DC) jelentősége	454
A DC története	454
Az MMO klinikai tünetei	455
Vizsgálatok MMO esetén	455
A DC műtéti technikája	455
A DC eredményei MMO-ban	456
Irodalom	456
7. Neuroprotectio (Dr. Fazekas András)	457
Globalis és focalis agyi ischaemia – neuroprotectio	457
Ischaemiás penumbra	457
A neuronkárosodások mechanizmusa az ischaemia-reperfusio során	458
Késői neuronpusztulás	458
Necrosis – apoptosis ischaemiában	459
Therapiás lehetőségek agyi ischaemiában	460
A neuroprotectiv vizsgálatok értékelése	460
Az infarctus localisatója: szürkeállomány-fehérállomány-laesio	461
A neuroprotectiv szerek hatásának időtartama	461
Az infarctus kiterjedése – neurologiai és funkcionális kimenetel	461
Korai és késői kimenetel	461
Az experimentális és klinikai vizsgálatok homogenitása vagy heterogenitása	462
A stroke kimenetelének értékelése: pontozóskálák és therapiás hatékonyság	462
Elemszám – statisztikai erő	462
Az ischaemiás stroke kezelésének jövője: időablak – kombinációs therapiák	462
Irodalom	463
Rövidítések	463
8. Spontán intracerebralis vérzések sebészi és lysiskezelése (Dr. Vajda János)	465
AZ ICH kezelése	465
Spontán intracerebralis vérzések lysiskezelése	467
Irodalom	468
9. Korai rehabilitáció, ápolástani kérdések (Dr. Fekete István–Dr. Ricsóy Gabriella–Dr. Mészáros Krisztina)	470
A nővér sokrétű szerepe a rehabilitációs teamben	470
Az ápolási folyamat, az ápolási formák változásai a betegség különböző stádiumaiban	471

A helyes fektetés szabályai a petyhüdt hemiparesis szakaszában	471
A mélyvenathrombosis és a pulmonalis embolia megelőzése	474
A dysphagia kezelése és az aspiratio megelőzése	474
Az oropharyngealis dysphagia konzervatív kezelésének alapelvei	474
A bőr integritásának fenntartása, a decubitus kezelése	475
Az elesés megelőzése	476
A húgyhólyag, a székletürítés functiozavarának kezelése	476
Az epilepsziás rohamok megelőzése és kontrollálása	477
A korai mobilizálás, visszatérés az önellátáshoz	477
A beteg és a család támogatása, felvilágosítása az acut kórházi kezelés során	478
Az acut osztályról történő távozás megtervezése	479
A beteg vizsgálata a rehabilitálhatóság szempontjából, szűrés a rehabilitációra	479
Neuropsychologiai zavarok stroke után	480
Irodalom	480
10. A stroke-on átesett beteg gondozása (Dr. Csornai Márta)	481
A stroke-gondozás rehabilitációs feladatai	481
A gondozó feladatai a szekunder praeventióban	482
A stroke-on átesett beteg rizikófactorainak kezelése	483
A szekunder praeventio gyógyszeres lehetőségei. Anti-thromboticus kezelés	484
Carotidesobliterációs eljárások	485
A stroke-on átesett beteg életminőségét befolyásoló tényezők. Speciális post-stroke állapotok	485
A stroke-szakambulancia, -szakgondozó feladatai	488
Irodalom	489
11. Aphasiaterapia (Dr. Cséfalvai Zsolt)	490
Az aphiaterapia hatékonysága	490
Az aphiaterapia elméleti és metodologiai kerete	492
Az aphiaterapia módszerei	493
Irodalom	496
12. Pontozóskálák a stroke-állapotok követésére (Dr. Bereczki Dániel–Dr. Bessenyei Mónika)	498
A stroke kimenetelének szempontjai	498
A neurologiai károsodás mértékét (a kórjelek súlyosságát) vizsgáló skálák	498
A mindennapi tevékenység szintjét vizsgáló skálák	500
A társadalmi élet elvárásainak való megfelelést vizsgáló skálák	500
Részfunkciókat elemző skálák	500
Irodalom	503
Függelék	
1. Az epidemiologia alapjai (Dr. Vokó Zoltán)	507
Bevezetés	507
Alapfogalmak	508
Irodalom	512
2. Az epidemiologia módszertana (Dr. Vokó Zoltán)	514
Az epidemiologiai vizsgálatokkal kapcsolatos általános követelmények	514
Az aetiologiai vizsgálatok főbb típusai	514
Hitelességi kritériumok az esetkontroll-vizsgálatokban és biztosításuk	516
Az epidemiologiai vizsgálatok pontossága	518
Az okozatiság kérdése az aetiologiai vizsgálatokban	518
A gyakorlati orvoslás döntési folyamatának logikája	519
Irodalom	521
3. Intervenciós vizsgálatok tervezése és értékelése. Hogyan értelmezzük az eredményeket? (Dr. Vokó Zoltán)	522
Az intervenciós vizsgálatok hitelességi kritériumai és biztosításuk	522
A leggyakoribb vizsgálati elrendezések	524

Etikai kérdések	524
A gyógyszervizsgálatok helyes klinikai gyakorlata (Good Clinical Practice, GCP)	525
Nagyobb vizsgálatok szervezeti felépítése	525
A klinikai kísérletek eredményeinek értelmezése	526
Irodalom	528
4. A hazai epidemiológiai vizsgálatok legfontosabb adatai (<i>Dr. Bereczki Dániel–Dr. Óváry Csaba–Dr. Mihálka László–Dr. Nagy Zoltán</i>)	529
Bevezetés	529
A cerebrovasculáris betegségek hazai halálozási értékei a hivatalos statisztikai adatok alapján ...	529
Hazai felméréseken alapuló epidemiológiai adatok	531
Irodalom	534
5. Összehasonlító epidemiológiai adatok (<i>Dr. Óváry Csaba</i>)	537
Bevezetés	537
Stroke-halálozás	537
Stroke-incidencia	538
„Case-fatality” ráta, a stroke-ellátás localis különbségei és a stroke-központok szerepe	539
Az összehasonlító epidemiológiai vizsgálatokból levonható következtetések	540
Irodalom	540
Név- és tárgymutató	543